

adli yargı ilk derece
mahkemeleri ile bölge adliye
mahkemelerinin kuruluş görev ve
yetkileri hakkında kanun

Derleyen ve Yayına Hazırlayan
Av. Celal ÜLGEN

- * Yasa Maddeleri
- * Gerekçe
- * TBMM Adalet Komisyonu Raporu
- * TBMM Tutanakları

2005

BÖLGE ADLİYE MAHKEMELERİ
(İstinaf)
YARGI SİSTEMİMİZE NELER GETİRİYOR...

Yargı sistemimizde daha önce uygulanan, 1924 yılında sakıncaları nedeniyle kaldırılan İstinaf Mahkemeleri; Bölge Adliye Mahkemeleri adıyla yeniden Yargı Sistemimizde yerini almış bulunmaktadır.

Kısaca "İstinaf" olarak tanımlanan "Bölge Adliye Mahkemeleri" ya da "Üst Mahkemeler", Yargıyı, Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ve Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluşu Hakkındaki Kanunun ile üçlü bir sisteme geçirmiş bulunmaktadır.

Günümüzde yargı karşı, karşıya olduğu iş yükü nedeniyle tıkanma noktasına gelmiştir. Hukuk ve Ceza davaları ayları, yılları bulmakta, hem büyük zararlara neden olmakta, hem de son yıllarda önem kazanan Adil Yargılanma Hakkını ihlal etmektedir.

Bu olumsuz durumun giderilmesi ve bu sorunların çözümünde İstinaf yolu tercih edilmiştir... Oysa "İstinaf" mahkemelerinin kurulması, yargı sisteminde sorunların özellikle davaların uzaması sorununa nasıl çözüm getireceği merak konusudur. Bu yasanın çıkması sırasında kamuoyunda konu yeterince tartışılmamıştır. Türkiye Barolar Birliği ve Başta İstanbul Barosu olmak üzere İstinaf Mahkemelerine olumsuz bakan baroların kaygıları dikkate alınmamıştır. Hocamız Prof. Dr. Baki Kuru; haklı olarak *"Prensip olarak "İstinaf" Mahkemelerinin yeniden kurulması yararlı olur. Ancak "İstinaf" mahkemelerinin yeniden kurulması için akit henüz erkendir. Çünkü, "İstinaf" mahkemelerinin kurulması için gerekli ortam; ancak mahkemelerimizi gerek nicelik, gerekse nitelik bakımından yeteri kadar hakim, savcı, başkatip ve zabıt katibi ile donatmak, mahkeme kalem teşkilatını ıslah etmek, davaların çabuk, basit ve ucuz bir şekilde sonuçlandırılabilmesi için gerekli tedbirleri almak suretiyle sağlanabilir. Ancak bundan sonra kurulacak istinaf mahkemeleri faydalı olabilir. Gerekli ortam hazırlanmadan istinaf mahkemeleri kurmak yararlı değil, bilakis zararlı olur"* diye karışıklık nedenlerini açıkça belirtmiştir.

Yeni yasa, hem Ceza Mahkemelerini hem de Hukuk Mahkemelerini yeniden düzenlemekte ve de Hukuk ve Ceza Bölge Adliye Mahkemesi Dairelerinden söz etmektedir.

İstinaf Yoluna Başvuru ve kuralları, Ceza Mahkemeleri için Ceza Muhakemeleri Kanununda, Hukuk Mahkemeleri için ise Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda yapılan değişikliklerle belirlenmiştir.

Yasaya göre; Hukuk Mahkemelerinin görev alanına giren davalarda Bölge Adliye (İstinaf) Mahkemelerinin, miktar ve değeri 5.000 YTL' yi geçmeyen davalarda vereceği kararlar temyiz edilemeyecek (HUMK 428), 1.000 YTL' yi aşmayan davalarda verilen kararlara karşı bu mahkemelere başvurulamayacaktır (HUMK 426/A). Ayrıca bu mahkemelere başvuru 15 gün içinde yapılacak, kararlarına karşı da aynı sürede Yargıtay'a başvurulabilecektir.

Bölge Adliye Mahkemelerinin, miktar ve değeri 1.000YTL'yi geçmeyen davalarda vereceği kararlar kesin olacaktır. Ayrıca, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 8 inci maddesinde belirtilen davalar ile Kat Mülkiyeti Kanunundan kaynaklanan, gayrimenkulün aynına ilişkin olan davalar hariç, sulh hukuk mahkemesinin görevine giren davalar; merci tayinine, dava nakline, çekişmesiz yargı işlerine, irs ve soybağna ilişkin sonuçlar doğuran davalar hariç olmak üzere nüfus kayıtlarının düzeltilmesine ilişkin davalarla ilgili kararlar da kesin olup temyiz edilemeyecektir.

Yargıtay İstinaf Mahkemesi Hukuk Dairesi Kararlarına karşı temyiz istenmesi halinde incelemeyi dosya üzerinde yapacak, Ancak, tüzel kişiliğin feshine veya genel kurul kararlarının iptaline, evlenmenin butlanına veya iptaline, boşanma veya ayrılığa, velâyete, soybağna ve kısıtlamaya ilişkin davalarda miktar veya değeri 10.000 YTL'yi aşan alacak ve ayın davalarında taraflardan biri temyiz veya cevap dilekçesinde duruşma yapılmasını istemiş ise, Yargıtayca inceleme duruşmalı yapılacaktır.

Ceza Mahkemelerinden verilen hükümlere karşı istinaf Bölge Adliye (İstinaf) mahkemelerinde yapılacaktır. Onbeş yıl ve daha fazla hapis cezaları ile ölüm cezaları içeren hükümlerde **otomatik istinaf** uygulanacaktır. Hükme esas teşkil eden ya da başka kanunyolu öngörülmemiş kararlar için hükümle birlikte istinafa başvurulabilecektir.

İstinafın, ilk derece mahkemelerini güçsüzleştireceği ve bu mahkemelerin bölge temyiz mahkemesi gibi çalışacak olması nedeniyle içtihatlarda bütünlüğün ve içtihat birliğinin yiteceği de yaygın bir eleştiridir...

Av. Celal Ülgen